

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

10 de Incantationibus, quibus relatum est fusos hostes fuisse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Itaque de diuinitate magia dictum sit, nunc de alia, per quam fieri tot mirabilia creditur, quae insigni nomine fortilegi & maleficii vocatur vulgo, dicamus: & inquiramus, num possit haec ope demonum aliquid contra salutem hominum & rerum naturam amolirum pudicos animos ad libidinem deflectere, mouere vel sistere grandines, imbres, tempestates, ventos, & his similia. Quae ideo digna tractatione arbitror, vt intelligant iudices, qui gladium imperii habent, quantum pestem non ueant in republica, dum in fortiaras & lamias & maleficas non animaduertunt: existimantes eas tantum mentis alienatione ludificari, neque quippiam re ipsa exsequi. ¶ Proinde sententia, quae affirmat haec ab istis vere posse fieri, primum probanda est ex l. 4. de malef. & mathe. C. addo Constantinum, multi, C. de malef. Multi, inquit, Magis artibus elementa turbare, vitam infoniam labefactare non dubitant, & inimicos ventitare. ¶ Secundo, iura pontificia tradunt, c. si per fortiaras, 33. q. 1. per fortiaras maleficaeque artes impediri posse ad tempus & in perpetuum generandi vim & concubitum, permittente Deo, & operante deum. Et quod mirabilis est, maleficium hoc cum certis, non cum omnibus operatur: nempe singularis excantatur, ne cum aliqua possit concumbere, cum aliis possit. Quare in maleficium, ab impotentia naturali coeundi seceratur, in c. si. & 1. de frigi. & malef. De hinc vt possit hoc maleficium ab auctore tolli, vt alia palinodia. ¶ Et ideo maleficium illud non separat matrimonium ante inatum, ex sententia omnium fere interpretum, gl. d. c. si per fortiaras, Innoc. in c. si. de frigid. & malef. Dec. & Ioan. Andr. in c. fraternitatis, & ibi Hostien. & in cap. si. de frigid. & malef. Archid. in d. c. si per fortiaras, Beat. Thomas, in 4. sent. 34. dist. Anto. Florent. in 3. part. sum. tit. 1. c. 12. Angel. Claus. in ver. matrimonium, num. 16. vers. 1. contra, si fascinatatio praecedat matrimonium. Et ita hodie seruati tradit Auserius, de c. si. Capel. Thol. 380. ea tamen lege, vt si qua maleficiatum inueniat virum, quem ante talem esse ignorauerit, triennium excutere pati debeat, vt sciat, num interim soluatur fascinatatio, interposita quoque poenitentia, num dignetur Deus huius misereri, iuxta d. cap. si per fortiaras, quod si perseveret, dissolutio permittatur. ¶ Sunt & alia, quae obseruanda in hac solutione simul sunt, de quibus nos alibi proprio loco diximus, in nuptiis. Sed in viam. Scribit & Berolus, in 3. Chamum filium Noachi, semper magia & veneficiis incubuisse, & inde Zoroastri dictum, inuisumque idcirco patri: atque eum nam opportunitate, dum vino pater madidus dormiens iaceret, carmine magico patri illulisse, virilia eius comprehendendo, taciteque simul submurmurando, eum sterilem perindeque ac castratum effecisse: neque deinceps Noachum feminam vllam fecundare potuisse. Et proinde eundem dictum, tum ob id & alia multa scelera, quibus genus humanum corrumpebat, Chem esse, seu Chamum infamem: vt Cato, libro de originibus, vocat Chamestenum. Quibus consentiunt Thalmudistae: imo & fabulae antiquorum, quae referunt Coelo, id enim nomen erat etiam Noacho, teste Berolo, fuisse decessis testiculos sale dentata, a Saturno filio, Scribit Hesiodus in Theog. Phurnutus, lib. 1. de natur. horum deorum seu idolorum. Quod tamen Moses in Genesi mundi & Noachi reticuit: non enim Chamum excantasse virilia, sed irrississe tradit, Genes. 9. & renuntiasse nudatum esse patrem fratribus. ¶ Refert Herodotus, lib. 2. Amasiam regem Aegyptiorum non potuisse concumbere primum cum Ladice vxore suam in thoro, cum tamen aliis mulieribus vteretur: donec Amasius cum idia fieret, ad eam dixit, Tu vero vxor veneficio me laesisti, ideoque nullo machinamento potes effugere, quominus inter omnes mulieres teterrima morte peres: eam autem vultu Veneri, si ea nocte coiret secum Amasius, statim Cyrenas se illi misuram: & ea nocte cum eo coisse. ¶ Paulus Amilius quoque scribit, li. 1. his. Franc. in Clotario. 2. Theodericum Mediomatricam regem, iustam vxorem, Bertici regis Hispaniae filia, Hermebergam, ad patrem remisisse integram a se, aduerso rumore, quod ferretur a pellicibus ad infaniam vsque deuinctus, sancti nobilissimique coonubii vsu perfrui & virginis florem delibare non potuisse, velut maleficis artibus carminibusque prohibitus. ¶ Tertio, malas artes has, etiam secreta ab hominum notione detegere & arcana, docet inuentio thesaurorum, quae cum his fit, ¶ 4. vetita est in l. de Theau. lib. 10. C. ¶ Quarto, & maleficiis maleficia tolli persuasum fuisse iura pontificia his verbis tradunt, prehibendo, c. non liceat Christianis, §. pen. 26. q. 1. Si quis diuinos, vel fortilegos in domum suam introduxerit, quasi vt foras malum mittant, aut maleficia inueniat, aut lestraciones paganorum faciant, quing.

annos poenitentiam agant. Atque simul supra per has artes indagare prohibitum, c. 2. de fortileg. Pr. fitentur & magi se etiam morbos incantationibus pellere: ideo hos vocat exorcistas & impostores Vlpianus, li. 5. medicos, de var. & extraord. cognit. P. Exstat & libellus, vt quidam putat, sed vere notus, Galeni de medicinis expertis, qui probat hos medicos, & meminit de iis qui per cibos sacrificiorum curabant. ¶ Vt etiam Quintus Serenus huic vaicitati fidem attulerit, alioquin peritissimus auctor: dum ait, in Medicina, c. 51. de Hemitritei morbi medela.

Inscribis charte quod dicitur abracatabra,
Sapius, & subter repetis: sed detrahe summam.
Vt magis atque magis desint elementa figuris.
Singula quae semper rapies, & cetera figes,
Donec in angustum reducatur litera conum.

Et Ammianus Marcellinus incantamentum, ad leniendum dolorem dentium, ad medicinam pertinere arbitratur. ¶ Quinto, probat sacra pagina Ariolum Balaamum, a Balaco rege fuisse vocatum, vt malediceret populo Israelitico, quod haud factu fuisset, si iam rex expertus non fuisset, magis illius diras vim habuisse exterruit: quas tamen Deus, qui demonibus imperat, in benedictionem conuertit, Num. 22. Iosue, 24. Iosue, li. 4. anti. c. 5. ¶ Sunt & leges iuris diuini, quae morte iubent tolli huiusmodi magos & magas: vt inde veram perniciem ab illis inferri liquido constare possit, ob quam Deus persequitur illos, & qui eos consulunt, Deut. 18. Leni. 19. Exod. 20. Atque in Exodo, c. 22. dum prohibetur ariolus, tradunt, nomine $\Psi\Omega\Delta$ Cassaph ariolationis, cōtineri & eum, qui malis artibus nocet pecoribus, segetibus, & hominibus. Docet & veneficiorum vim Dauid, dicens, Psal. 57. Sicut assis surda, qua non exaudit vocem venefici incantantis sapienter, Cui alludit illud Virgilii, in Eclogis.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Exstant & mira opera Magorum Pharaonis, in Exodo, c. 8. 9. 10. 11.

De Incantationibus, quibus relatum est fusos hostes fuisse. Cap. 10.

- 1 Victoria magicis artibus parata. Et nu. 4. 5. 6. 13.
- 2 Incantationibus qui exercitus vlti.
- 3 Laban magus celeberrimus inter orientales. Et aliorum magorum admiranda, 4. 5. 6. & seq.
- 7 Rapti vini & translati ex hominibus.
- 8 Litera Ephesie magica. & earum vis.
- 9 Maleficia impediunt cursum equorum.
- 10 Ouum incantatum Druidarum ad quid valeret.
- 11 M. Antonii philosophi mira.
- 12 Siciliae regnum quando datum a summo Pontifice duci Andium.
- 13 Sapientum ciuitas magicis se defendebat solum.

Sed exemplis demonstremus, quomodo auctores fide digni has imposturas & magicas futias lesisse plures fasti sunt, literisque consignarunt. Scribit Martinus Chromerus, li. 8. de reb. Polono. Tartaros multum vti magica arte, atque per eam visus acie Henrici Pii, regis Polonie: fuisseque in extremo Tartarorum agmine, vexillam inter alia insigne, cuius figura X. chi Graecum elementum referebat, in cuspide vero erat imago nigra tetraque, capitis humani barbati. Quod vexillum quum signifer vehementius quateret, fumum atque nebulam densissimam ac foetidissimam exhalabat, quae non modo aspectum Polonis adimebat, verum etiam exercitum perturbauit. Incantationibus autem quibusdam id Tartari effecerant, quibus iuxta ac ariolationibus & diuinationibus suae dedit. ¶ Ioannes Cuspinianus in Caesaribus, in Anastasio, tradit Bulgarios, gentem prius ignotam in Illyricum & Thraciam, & contra hos aliosque Romanos duces perfectos victos & caesos omnes fere, cum illi incantationibus vsu fuissent. ¶ Narrat Zoar, & post eum Franciscus Venetus, li. 1. Problem. sac. scrip. proble. 216. & 218. Labanum Arameum focerum Iacobi fuisse omnium orientalium magum celeberrimum: cuius erant idola, quae filia eius Rachel furata erat, Gen. c. 31. videlicet ne pater discessum suum & mariti cito dignosceret, neve illis nocere possent. Fuisse autem illa idola Teraphim dicta, imagines quasdam, quibus Laban diuinabat, ligabat, & offendebat hostes & in illis totam vim Labani posuit. Et ideo Laban dixit Iacobo, Furatus es cor meum, vbi vulgaris editio habet, vt clam me abigeres filiam.

¶ Clogio rex XVIII. Sicambrotum, filius Franci, a quo & Franci dicti, magus, augur, & astrologus, habebat matrem nomi

ne Lothildem, filiam regis Doringorum, quæ summa templi Paladis antistes fuit, & maga, quæ suis carminibus & incantationibus quos voluit hostes filii sui deleuit, & infelices reddidit, & quantumlibet absentes demonum ministerio peremit: victoriam Francis, metum, terrorem & fugam hostibus, maleficio procurabat: imbres, tonitrua, coruscationes, & tempestates in aere horribiles, quoties, vbi, & super quos voluit carminibus inducebat, vt ex antiquissimis auctoribus annotauit Tritemmius, lib. 1.

5 *Brenia. annal. Franco. in rege 18.* ¶ Scribit & Hunnibaldus Francorum historiographus, Heligaltum sacerdotem idolorum, filium cuiusdam Theocali pontificis, sub Bazano 7. rege & pontifice Iouis summo Francorum, circiter 275. annos ante natiuitatem Domini, multa Sicambis prædixisse futura, Ionem sacerdotibus exhibuisse visibilem, secreta hominum consilia deduxisse in publicum, hostium arcana in causis arduis regi Basano denudasse: quod Sicambis securitatem, hostibus autem desperationem incurrisset, *Meminit & horum Tritem. vbi sup. in rege. 7.*

6 ¶ Mira certa hæc, similia his quæ dicuntur de Helyco, qui ex Dei reuelatione, non ope demonum, vt alii, arcana consilia regis Syriorum detegebat regi Israelis, & venientes hostes excoecauit, vt non cognoscerent eum, quem volebant capere, nec locum, donec deduxit eos in Samariam, 4. Reg. c. 6.

7 ¶ Sed illud adhuc mirabilis est, siquidem verum sit, quod subiciant postea Hunnibaldus & Tritemmius, hunc Heligaltum exactis in officio 32. annis disparuisse in solemnitate Iouis, post edita vaticinia & fulmina. Item & Bazanum regem celebrato die suo natali apud Neomagum cum omnibus suis proceribus, & designato in regem filio, & ostenso Ioue visibili supra templum, disparuisse. In quibus mihi demones, si hoc verum sit, imitati factum illud mirabile Dei, quo legitimus Euoc translatum fuisse & raptum, *Genes. ca. 5. Elam quoque subleuatum in aera quadrigis igneis disparuisse. 4. Reg. 2.*

8 ¶ Erant Ephesie literæ, secundum Suidam, carmina quædam obicura, quæ & Cræsus in rogo recitauit. Et Olympia Milesio & Ephesio certantibus idem tradit Milesium Iustari non potuisse, propterea quod alter iuxta talum Ephesias literas haberet: quibus compertis & ademptis Ephesio concidisse, *Suid. in ver. egyptia. liere. ¶ D. Hieronymus grauissimus auctor literis consignauit, in vita Hilario. Italicum quendam municipem Gazam nomine, Christianum, cum aleret equos Circeses, habuisse maleficam quendam æmulum, qui demoniis quibusdam imprecationibus impediabat huius equos, & suos incitabat ad cursum: eumque petisse auxilium Dei ab Hilarione, eum porro scyphum, quo bibebat, si dilem iussisset aqua impleri, ei; tradi, quem cum accepisset Italicus eques, & aurigas suos, ridentemque & carcerum repagula reperisset cum mira vulgi spectatione & risu. Verum tamen concurrit tandem præpeditos equos magi, Itali autem vicisse.*

10 ¶ Druidæ, antiqua superstitione, soliti erant magica quædam solertia ad decipiendum apta, ouum quoddam angulum certis ceremoniis, certa Luna, solemnibus ritibus, singulis annis capere: cui magnam vim, occultos effectus, varias rerum causas falso tribuebant, nempe ad victorias litium, ac regum aditus, *Plin. li. 9. hist. c.*

11 ¶ Scribit Iulius Capitolinus, in *Antonino philoso. M. Antonii philosophum fulmen de celo suis precibus contra hostium machinamentum extorsisse, suis pluuiam impetrasse, cum sit laborarent.* ¶ Memisit Froissardus, tempore schismatis Urbani & Clementis, quo duci Andium a sum. pontif. Clemente Sicilia concessa fuit, cum obsideret castrum quoddam Oui nomine in mari tutissimis & pene inexpugnabilibus munitum propugnaculis, fuisse impostorem sortilegum, qui polliceretur duci Andio suis magicis incantationibus perstringere posse oculos eorum, qui castrum defendebant, ad eum modum vt putaret exercitum in eos supra pontem traici, & ita percitos metu futurum, vt se dederent. Quod cum audisset comes Allobrogum seu Sabaudia, memor quod is impostor incantationibus multorum malorum causas seminasset, iussit capite plebei, *Froissard. volu. 2. hist.*

12 ¶ Philostratus autem, lib. 2. de vita Apollonii, mirum narrat de ciuitate Magorum seu sapientum, quæ intra Hyphasidem & Gægem fluuios est, quam neque mille Achilles, neque ter mille Aiaces capere possent. Nec tamen ipsi in aciem procedentes dimicabant, sed tonitruis fulminibus a Ioue, siue, vt opinor, demones missis, hostes propulabant, habiti sacrosancti & amici suorum Deorum: & Herculem Ægyptium eam obsiditum, territum cum suis abiecto atreo clypeo arripuisse fugam.

De Maleficiis & Incantationibus homines, animalia, aliaque res interimentibus, vel iisdem nocentibus. Cap. II.

- 1 *Magica carmina Dei permissione quomodo noceant, vel occidant.*
- 2 *Magica mentem alienant: & carminum magicorum suspensio effectus.*
- 3 *Excantatio vrbium obfessorum.*
- 4 *Excantationis in imagine vis.*
- 5 *Tortura dolor magicis elusio.*
- 6 *Magorum qui carminibus occidunt poena.*
- 7 *Demoni morbos Dei permissu immittunt.*
- 8 *Salomoni ars data contra demones.*
- 9 *Imaginatio inuenta magorum quomodo virum infigit. Visus Basilisci & lupi quare inficiant, & quomodo retunditur virum eorum.*
- 10 *Animam nostram quomodo operari possit in corpore alieno.*
- 11 *Visus sortilegorum quomodo inficiat pueros, & teneros agnos.*
- 12 *Magis fruges & arua transferri, & pellici posse creditum est.*
- 13 *Fugos torquere per viam sortilegum, & ominosum visum est, & prohibitum.*
- 14 *Fascinum quod laudanda necesse.*
- 15 *Illyrii necant videndo.*
- 16 *Fascinatum vim cur permittat Dem.*

Magi proprie dicti sunt, qui vulgo malefici dicuntur, qui permissu Dei turbant mentes hominum minus confidentium in Deo, ac sine vilo veneni haustu, violentia tantum carminibus interimunt, *ca. nec mirum. §. magi. 26. q. 5.*

¶ Theodericus rex Gorhorum, iubet Arigeone in Basilium quendam & pretextatum inquirere, re ferretque eos custodia clausos, cum mentem alienassent custodum, *lib. 4. variar. Cassio. epistol. epist. 23.* Sic & mentem tolli docet Lucanus, *lib. 2.*

Mens hausti nulla sanie polluta veneni, Excantata perit.

Et Virgilius, *Eclo. 8.*

Effer aquam, & molli cinge hæc altaria vitta, Verbenasque adole pinguis, & mascula iura, Coniungis & magicis sacros auertere sacris Experiar sensus: nihil hic nisi carmina desunt.

Et iterum, *idem li. 4. v. Eneid.* Didonem de venefica Mafylæ gentis sacerdote dicentem facit,

Hæc se carminibus promittit soluere mentes Quas velit: at alius duras immistere curas: Sistere aquam fluuio, & vertere sidera retro, Nocturnosque ciet manes: mugire videbis Sub pedibus terram: & descendere montibus ornos.

Et alibi, *Virg. in Ciride.* refert carmina & veneficia, quibus nutrita Ciridis conabatur regis Iolchiacis animum defigere. ¶ In carminibus formula quo euocabantur tutelares, vt dicebant Idololatæ, Diis, excantatio habet vrbis & exercitus deuotionem, *Macrobi. li. 3. Sat. c. 9. Plinius, li. 28. c. 2.* ¶ Narrat Gaguinus in vita Philip. 4. pi Hutini, *li. 7. hist. v. vorem* Enguerrani cuiusdã quæstoris Gallici, qui expilauerat ararium Gallia, cum de mariti carcere conclusi liberatione desperaret, ad magiam & diuinationem se conuertisse, Pauloto quodam malefico, & Claua muliere ad id faciunt opem ferentibus: atque cerea quædam simulacra ad regis & Caroli Valesiensis formã demonica arte confecisse, qua languentium speciem præ se ferrent, ad quorum similitudinem, nisi mala fors prodita fuisset, rex & ipse Carolus conficiendi macie sensum erant, & definita ad tempus morte consumendi: quo cognito, suspenus fuit Enguerranus, & Paulotus & Claua flammis cõsumti. ¶ Mumulus præfectus regis Chilperici, magus & incantator, suspectus occidisse filium regis, sæpe tortus & dissentus eam ob rem, & tamen dixit se nihil mali inde sensisse, *Greg. Turc. li. 6. hist. Franc. c. 37.* ¶ Constantinus iubet, pestem feralem eos abluere quoque magos, qui manibus accitis vitã infontium ventilare audent, & inimicos suos conficere, *in multis. 6. C. de malef. & malef.* ¶ Scribitur in sacra pagina curatam fuisse a Domino nostro Iesu Christo mulierem, quam Satanas spiritu infirmitatis a decẽ & octo annis tenebat alligatã, *Lucæ. 13.* ¶ Narrat Iosephus, *li. 8. Ant. 8. tit. Salomonia* Deo concessum fuisse, vt artem contra demones ediceret ad hominum salutem, curationes quoque institueret, quibus ægritudines possent mitigari: quam edocuit Eleazarus, spectante Vespasiano eos curabat, qui a demonibus vexabantur.

¶ Tanta